
HET FRAUDE AUDITORAAT

WHAT LIES BENEATH - DE SAMENVATTING ALS VOORAFJE

Uit de tweejaarlijkse rapporten van de Association of Certified Fraud Examiners (ACFE) blijkt telkens weer dat van de verschillende categorieën van bedrijfsfraude verreweg per fraudegeval het meeste schade veroorzaakt wordt door jaarrekeningfraude.

Omdat verslaggevingsfraude zich statistisch minder vaak voordoet dan andere bedrijfsfraudes maar de grootste schade berokkent, besloot Fraude-Auditoraat.be dit fenomeen te onderzoeken.

Het onderzoek kreeg de werktitel 'What lies beneath? Over stil bewijs en hoe het te vinden: proeve van een conceptuele fraudedetectietechniek' en heeft twee centrale thema's. Beide thema's zijn de twee zijden van dezelfde munt en daarom één en ondeelbaar: Waarom merken we zo weinig fraudes op en hoe kan daaraan met een nieuwe methode verholpen worden, aangezien de klassieke én de technisch geavanceerde auditmethoden daar vaak niet in slagen?

Om het met Nassim Nicholas Taleb te zeggen: verslaggevingsfraude is een Zwarte Zwaan, een totaal onverwachte gebeurtenis, met enorme gevolgen, die slechts met 'kennis achteraf' kan worden uitgelegd. De vraag die dan ook dwars door het onderzoek gaat, is: Is het mogelijk om van een Zwarte Zwaan een Grijs te maken of zelfs een alledaagse Witte?

De Grijs Zwaan onderscheidt zich van de Zwarte op één belangrijk punt: hij valt enigermate te voorspellen. Onze stelling is dan ook dat fraude minstens een Grijs Zwaan zou moeten zijn omdat het bekend is dat elke organisatie ooit weleens met fraude af te rekenen krijgt.

Door de introductie van de notie 'stil bewijs' in de fraud risk assessment (FRA) hebben we gepoogd de Zwaan grijs te maken. 'Stil bewijs' staat voor de gevaarlijkste risico's, omdat ze het minst zichtbaar zijn. Tijdens assessments ruimte laten voor toeval en niet al te veel naar verklaringen zoeken is onze boodschap; onze verklaringen worden immers in belangrijke mate vertekend door onze menselijke subjectiviteit.

Stil bewijs is er maar toont ons niet waar fraude precies zal opduiken en wat er de financiële gevolgen van zijn omdat we de gevaarlijkste risico's domweg niet zien. Sterker nog: we kunnen ze ons zelfs niet voorstellen. De opdracht die we ons dan ook stelden was om van een Zwarte Zwaan een alledaagse Witte te maken. Met andere woorden: om verslaggevingsfraude aan de oppervlakte te brengen voor het een onderneming geld kost.

Om dat laatste technisch te realiseren hebben we nagedacht over een nieuwe methode van fraudedetectie, die de 'aftrekmethode' wordt genoemd en waarvan de 'fraudedetectiegrafiek' (FDG) het belangrijkste onderdeel is. De techniek staat nog in zijn kinderschoenen – zit zelfs nog in zijn conceptuele fase, en moet bijgevolg nog uitvoerig worden getest.

Niettemin lijken onze simulaties hoopgevend. De lijngrafiek die we gebruiken registreert eigenaardige pieken en dalen op gemanipuleerde boekhoudkundige rekeningen en maakt het mogelijk om patronen te visualiseren; vervolgens kunnen verbanden gelegd worden tussen die gemanipuleerde rekeningen.

Verder empirisch onderzoek zal moeten uitwijzen in welke situaties de techniek praktisch inzetbaar is. Het onderzoek is nog volop aan de gang.

Dit artikel is het eerste van een reeks waarin zowel op psychologische als boekhoudkundige fenomenen, die verslaggevingsfraude kunnen versluieren, wordt ingegaan. U, lezer, wordt daarbij uitgenodigd om actief deel te nemen met uw opmerkingen, bedenkingen, kritiek of andere kanttekeningen. Immers, alleen zo kan verslaggevingsfraude uiteindelijk een halt worden toegeroepen.

Marc Peeters, Registered Fraud Auditor IFA Belgium